

અસ દર દેણ્યાત ગુજરાત ઠરલા મહારાષ્ટ્રાપેક્ષા અવલ !

पुणे : ऊस दराच्या बाबतीत महाराष्ट्रापेक्षा
 गुजरात राज्यातील साखर कारखाने कायमच
 अव्वल असलेले आतापर्यंत दिसून आले आहे.
 नुकत्याच संपलेल्या उसाची खरेदी किमत
 गुजरातच्या कारखान्यांनी जाहीर केली असून,
 महाराष्ट्रातील कारखानदारांसाठी तो एक प्रकारचा
 धडाच आहे.

गुजरातमधील सहकारी साखर कारखान्यांनी
२०२३-२४ हंगामात गळीतासाठी दिलेल्या
शेतकऱ्यांच्या उसाला अव्वल दर देत तेथील गणदेवी
येथील सहकार खांड उद्योग लि. या साखर
कारखान्यांने एप्रिल २०२४ मध्ये आलेल्या उसाला
एकूण तोडणी वाहतूक खर्च धरून ४,६७५ रुपये
प्रतिटन दर देण्याचे जाहीर केले आहे. प्रतिटन
७७०० रुपये तोडणी वाहतूक खर्च वजा करता
३९०५ रुपये दर ते देणार आहेत. केवळ ११.४७
टक्के रिकब्बरी असताना ९ लाख, १४ हजार ४९९.
टन उसाचे गालप करत १० लाख, ४८ हजार,

३३० किंतु साखर उत्पादन केल्याची माहिती सहकारी साखर मिळ असोसिएशनच्या वर्तने देण्यात आली.

एक जूनपासून जनावरांच्या खरेदी-विक्रीसाठी इअर टॅगिंग बंधनकारक

शेतकरी आणि दुग्ध व्यवसाय यांचा ख्रूप जवळचा संबंध आहे. मात्र, दुग्ध व्यवसायात ‘इअर टॅगिंग’ केल्याशिवाय कोणत्याही सरकारी योजना किंवा लसीकरण सेबेचा लाभ मिळत नाही. अशातच आता केंद्र सरकारच्या निर्देशानुसार १ जून २०२४ पासून ‘इअर टॅगिंग’ केल्याशिवाय पशुधनाची खरेदी-विक्री करण्यास प्रतिबंध घालण्यात आला आहे. अर्थात शेतकऱ्यांच्या पशुधनाची नोंद ‘भारत पशुधन प्रणाली’वर असल्याशिवाय शेतकऱ्यांना आपल्या खरेदी किंवा विक्री करता येणार नाही. असे सरकारी पातळीवरून सांगितले जात आहे.

केंद्र सरकारच्या पशुसंवर्धन विभागाने 'नेशनल डिजिटल लाइव्ह स्टॉक मिशन' अंतर्गत 'भारत पशुधन प्रणाली' कार्यान्वित केली आहे. या प्रणालीत 'इअर टॅगिंग' ची नोंद घेण्यात येत आहे. यात जन्म-मृत्यू नोंदणी, प्रतिबंधात्मक लसीकरण व औषधोपचार, वंध्यत्व उपचार, मालकी हक्क हस्तांतरण यांचा समावेश आहे. त्यामुळे या गोष्टीसाठी यापुढे 'इअर टॅगिंग' बँधनकारक असणार आहे, असे सरकारकडून स्पष्ट करण्यात आले आहे.

बाजार समित्यांची जबाबदारी : दरम्यान, 'इअर टॅगिंग' नसलेल्या कारवाई करण्यात येणार आहे. असेहे सरकारने स्पष्ट केले आहे.

जुन्या आंखा बागेचे 'असे' करा पुनराऱ्यीवन

आब्याची झाड जसजशी मोठी
होतात, त्याचा विस्तार वाढतो.
सूर्यप्रकाश, हवासुधा खेळती राहत नाही.
त्यामुळे फलधारणा झाडाच्या
शेंड्यालगत होत नाही, आंब्याचे उत्पादन
कमी होते. अशा जुन्या झाडांवर बांदगुळे
मोठ्या प्रमाणात वाढतात, त्यामुळे
फांद्याना अन्नपुरवठा कमी होऊन ती
सुकतात. १० वर्षपैक्षा मोठी असलेल्या
आंब्याच्या झाडांची वेळोवेळी छाटणी
करून झाडाचा विस्तार आटोपशीर व
मर्यादित ठेवून पाने व फांद्या अधिक
सशक्त व जोमदार बनविणे गरजेचे असते
यालाच आंब्याचे पुनरूज्जीवन करणे असे
म्हणतात. डॉ. बाळासाहेब सावंत कृषी
विद्यापीठाने आंबा बागांच पुनरूज्जीवन
करण्याची शिफारस केली आहे. जाणून
घेऊ या आंबा पुनरूज्जीवन कसे करायचे
याविषयी.

असे करा व्यवस्थापन : झाडाच्या
मध्ये फांदीची छाटणी करावी. तसेच
मोठ्या झाडाच्या एक तृतीयांश फांदीची
छाटणी करावी. छाटणी केलेल्या फांद्यावर
येणाऱ्या पालवीचे काटेकोरपणे नियोजन
करावे. खोडकिंडा व इतर रोगांपासून
संक्षण करावे. झाडांना लागणाऱ्या
अन्द्रब्यांचे योग्य व्यवस्थापन करावे.
संजीवकांचा योग्य प्रकरे वापर करावा.
गरजेनुसार पाणी द्यावे. फळगळतीचे
योग्यप्रकरे व्यवस्थापन करावे. झाडांची
छाटणी शक्यतो आँकटोबर किंवा मार्च
महिन्यात करावी. शक्यतो ज्या
झाडांपासून कमी उत्पादन मिळते, ज्या
बागेतील झाडे खूप उंच वाढली आहेत,
त्या बागांमध्ये फवारणी, फळांची काढणी
इत्यादी काम निटपणे करणे अवघड
झाले आहे, तसेच सास्त्रीय वाढ अत्यंत
घटट झाल्यामुळे सूर्यप्रकाश झाडातील
आतील भागांपर्यंत पोहोचत नाही, अशा
बागा निवडाव्यात. डॉगरउतारावर
वसलेल्या बागांमध्ये रोग आणि किडीचा

चेन सॉ किंवा करवतीने करावी. उं
फांद्याची छाटणी करण्यासाठी पोट
प्रूनरचा वापर करावा. छाटणी करताना
काप तिरका असावा, जेणेकरून त्यावा
पावसाचं पाणी थांबणार नाही.

छाटणीनंतरची काळजी : छाटणी
केलेल्या बागेतल्या फांद्या गोळा करू
बाग स्वच्छ करावी.

छाटणी के लेल्या झाडांव
क्लोरोपायरीफॉस हे कीटकनाशक
मि.ली. प्रति लिटर पाणी या प्रमाणात
फवारून संपूर्ण झाड भिजवून घ्यावे.
झाड भिजवून झालेनंतर एक लिटर
ब्लॅक जपान डंबरामध्ये कार्बेंडेझिल
२.५ ग्रॅम भुकटी मिसळून ते कापलेल्या
फांद्यांच्या टोकाशी लावावे. तसेही
क्लोरोपायरीफॉसचे द्रावण छाटणी
केलेल्या झाडाना सुरुवातीला पाणी द्यावे.
प्रत्येक झाडाला १० ते १५ दिवसांच्या
अंतराने १५० ते २०० लिटर पाणी द्यावे.
छाटणी केलेल्या खोडाच्या भागावर ३
५ फुटवे ठेवून बाकीचे फुटवे काढू
टाकावेत.

खरीपातील कापूस लागवडीचे नियोजन

अक्षय तृतीयेपासून पुढे पेरणीसाठी जमीन तय करताना कमीत कमी तीन पावऱ्या दिल्या जातात शेवटची पाळी देखील ठरलेली असते. ही पाव दक्षिणोत्तर घाटली जाते. कारण खरीपाची पेरणी न पुर्व- पश्चिम करावयाची असते. मराठवाडा, विद्युत आणि आता पश्चिम महाराष्ट्रामध्ये नगदी पिक म्हणून कापूस लागवडीकडे कल वाढल्याचे दिसून येते. तर कल वाढण्यामार्गे महत्त्वाचे कारण म्हणजे ऊसानंतर नगदी पिक म्हणून कापूस पिकाकडे पाहिले जाते कापसाच्या उत्पादनावर पुढील वर्षाचे व्यवहार ठरता कापसाचे पैसे आले की, लगीनसराई जोरात होते दैनंदिन व्यवहारामध्ये चलन फिरते राहते. इतर पिकांचे उत्पदकता कमी असल्यामुळे व तात्काळ पैसा देण्याचे पिक अमल्यामुळे या पिकाचे महत्त्व मोरे आहे.

पिक असल्यामुळे या पिकाच महत्त्व माठ आह. हवामान : कापूस पिकास संपूर्ण हंगा कालावधीमध्ये ५०० ते ६०० मीमी पाऊस लागते. पेरणीच्यावेळी ७५ ते १०० मीमी पाऊस व बिया उगवणीसाठी १५ अंश सेल्सिअस तापमानाचा आवश्यकता असते. रोप अवस्थेत शारीरीक वाढीसाठ २१ ते २८ अंश सेल्सिअस गरज असते. कपाशीच्या झाडांना फुले घेण्याकरिता दिवसाचे २४ ते २८ अंश सेल्सिअस आणि रात्रीचे तापमान २० ते २१ अंश सेल्सिअस लागते. रात्रीचे तापमान २४ अंश सेल्सिअसचेर व दिवसाचे तापमान ३० अंश सेल्सिअसचेर गेल्यास फुले व पाते गळण्याचे प्रमाण वाढते. यामुळे आपल्या परिसरातील तापमानाच्या त

त्या कालावधीतील चढ-उतारावर शेतकऱ्यांनी लक्ष देणे अत्यंत गरजेचे आहे. जमीन : कापूस लागवडीसाठी जमीन निवडतांना काळी जमीन निवडली गेली पाहिजे. परंतु बागायती कापूस लागवडीसाठी मध्यम, पाण्याचा चांगला निचरा होणारी, ७ ते ८ पीएच आणि १% पेक्षा जास्त सेंट्रिय कर्ब असलेली जमीन निवडावी. मात्र हँगामातील कापूस लागवडीसाठी मध्यम ते भारी जमीन योग्य असते. पूर्व हँगामी कापूस लागवड मे महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यापासून सुरु होत असल्यामुळे जास्त हलक्या जमिनीमध्ये किंवा खोल

काळीच्या जमिनीत या पिकाची लागवड केल्यास पाणी व्यवस्थापनामध्ये अडचणी निर्माण होवू शकतात. म्हणून जमिनीची योग्य निवड याग्य पद्धतीने होईल याकडे लक्ष्य देणे गरजेचे आहे. जमिनीची पूर्वतयारी : खोल नांगरट, कुळावाच्या ३-४ पाव्या देवून जमीन भूसभूशीत करावी. या पिकाच्या मुळ्या खोल जात असल्यामुळे हे करणे आवश्यक आहे. कापूस लागवडीपूर्वी शेवटची पाढी देतांना ती पूर्व-पश्चिम अशीच द्यावी. कारण या पिकाची दाटीची लागवड करतांना ती दक्षिणोत्तर होते. शेवटच्या पाळीपर्वी एकरी

८-१० टन चांगले कुजलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत शेतात मिसळावे. कपाशीच्या पन्हाटीपासून बायोडायर्नमिक पद्धतीने तयार केलेले खत या पिकाचावापरल्यास पिकाची सुक्ष्ममुलदव्यांची गरज भागवण्यामदत होते. कोळपट किंवा न नांगरलेल्या शेतात कपाशीची लागवड करू नये. कारण पाण्याचा किंवा पावसाचा थोडाही ताण पडल्यास अशा जमिनीत कपाशीचे उत्पादन घटते हे सिद्ध झालेले आहे. त्यामुऱ्यांनांगर केलेल्या जमिनीतच शक्यतो कापूस पिकाचालागवड करावी. पर्वीचे पिक गह असेल तर उत्तमच

नसता एकरी एक ते दीड ट्रॉली गव्हाचे काड शेतात मिसळल्यास जमिनीला ताणाच्या काळात भेगा पडत नाहीत. पर्यायाने ओले उठण्याचे प्रमाण कमी होते. लागवडीची वेळ : पूर्व हंगामी कपासाची लागवड करतांना आपण वेळेचा विचार कधी केल्याचे दिसून येत नाही. मग अक्षय तृतीयेपासून ते मे अखेर किवा जूनच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत आपण लागवड करत असतो. या विषयावर चर्चा व्हावी म्हणून कपाशीच्या झाडाच्या शरीरशास्त्राचा या ठिकाणी आपण आधार घेणार आहोत. काही थोड्या जाती वगळता इतर सर्व जार्तीमध्ये कपाशीच्या झाडास लागवडीपासून ३० ते ३५ दिवसांत पाते, ५० ते ५५ दिवसांत फुले, ९० दिवसांत बोंडे तयार होणे आणि १२० दिवसांत बोंडे फुटून कापूस वेचणीस येतो. जर १ ते १० मे या काळात कपाशीची लागवड केल्यास त्याची बोंडे फुटण्याची अवस्था ही साधारणपणे १ ते १० सप्टेंबर दरम्यान येते. मराठवाडा व विर्दभ भागात ऑगस्ट आणि सप्टेंबर हे हमखास पावसाचे महिने म्हणून गणले जातात. त्यातल्या त्यात मराठवाडा विभागात परतीचा मान्सून मोठ्या प्रमाणावर येतो हे नक्की. मग याचेळी एकतर पावसामुळे बोंडे सुडण्यास मुरुवात होते. फुलेली बोंडे पावसात सापडल्यामुळे मोठे नुकसान होते आणि सुरुवातीस लागलेली चांगली व मोठी बोंडे खारब झाल्यामुळे उत्पादनावर फार मोठा परिणाम संभवतो. म्हणून पूर्व हंगामी कपाशीची लागवड २० मे नंतरच करावी. त्या अगोदर करू नये.

